

raadsvoorstel

Agendapunt 2017, nr XII-10

Zaaknummer 93469

Te behandelen door de heer ing. H.J.G. Gommers

Onderwerp: Energiemix Winterswijk Energieneutraal 2030

Pagina 1 van 5

Aan de raad,

Inleiding

De Energievisie Winterswijk is door de gemeenteraad op 29 juni 2017 vastgesteld. De Energievisie bevestigt de ambitie van de gemeente om in 2030 energieneutraal te worden, bevat enkele kaders daarvoor (o.a. definitie energieneutraal, geen wind op land in Winterswijk, aandacht voor het landschap, et cetera) en benoemt de 4 leidende principes waarlangs Winterswijk energieneutraal wil worden:

1. De Trias Energetica van Winterswijk
2. Energieneutraliteit is een thema van de samenleving
3. Energieneutraliteit draagt bij aan verbetering van leefbaarheid en behoud van voorzieningen
4. Energieneutraliteit is een grensoverschrijdend thema

In de energievisie is over het vervolg opgenomen, dat in dialoog met de samenleving en binnen de kaders gezocht gaat worden naar een 'passende energiemix' voor Winterswijk:

'in de energiemix wordt kwantitatief opgenomen welke concrete maatregelen (besparing en opwek) moeten leiden tot een energieneutraal Winterswijk in 2030.'

Van belang daarbij is dat de energievisie benadrukt dat de energiemix een dynamisch instrument is. Voortgang en ontwikkelingen (techniek, nationaal beleid, economie) zijn van invloed op de weg naar energieneutraliteit en een periodieke (de energievisie noemt jaarlijks) actualisatie en bijsturing is nodig.

Dit advies behelst de uitkomst van het zoekproces naar een 'passende energiemix' en daaruit volgend een college- en raadsvoorstel met als doel in de raadsvergadering van 21 december 2017 een passende energiemix vast te stellen.

Voorstel

1. Kennis te nemen van:
  - a. het onderzoeksrapport "Passende energiemix voor een energieneutraal Winterswijk 2030";
  - b. het advies van de Energietafel.
2. De volgende Energiemix vast te stellen:
  - a. Elektrificeer woningen, bedrijven en andere gebouwen en installaties.
  - b. Zet maximaal in op de besparing en verduurzaming van het energieverbruik van woningen, bedrijven en andere gebouwen en installaties.
  - c. Zet maximaal in op de zonne-energie (daken en grondgebonden) en neem de doelstelling van de Energietafel over om de komende 5 jaar maximaal de daken voor zonnepanelen te benutten en minimaal 50 hectare grondgebonden zonneparken gerealiseerd te hebben.

- d. Kies nu niet voor de optie biogas als transitiebrandstof.
  - e. Ontwikkel een wijk-, doelgroep en gemeente-brede aanpak.
  - f. Onderzoek andere alternatieve duurzame energiebronnen.
  - g. De energiemix nader uitwerken in een uitvoeringsagenda en deze uiterlijk november 2018 conform de wens van de raad voorleggen.
3. Direct te starten met de uitvoering van de voorliggende energiemix.
  4. De Energietafel te continueren en hiervoor bij de 1e financiële prognose 2018 de middelen beschikbaar te stellen.

Relatie met (huidig) beleid

Dit voorstel vloeit rechtstreeks voort uit het raadsbesluit van 29 juni 2017 waarin de Energievisie is vastgesteld en het vervolgtraject is bepaald.

Beoogd(e) effect(en)

Snelle en effectieve aanpak voor het bereiken van de breed gedragen ambitie om in 2030 Energieneutraal te zijn.

Argumenten

Ad 1

Door een extern bureau is inhoudelijk onderzoek uitgevoerd naar een passende energiemix voor een energieneutraal Winterswijk in 2030. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de trends, verwachte ontwikkelingen en is beschikbare data verwerkt en geanalyseerd. De energiemix is voorgelegd aan een expertgroep. In het rapport is een routeplan voor de komende 4 jaar geschetst en uiteengezet welke samenwerking het bureau nodig vindt en hoe die samenwerking organisatorisch vormgegeven kan worden. Tot slot is aangegeven welke middelen daarvoor nodig zijn.

De energietafel is een groep van ruim 20 stakeholders, vertegenwoordigers van bedrijven, maatschappelijke organisaties en instellingen binnen de gemeente Winterswijk. Deze stakeholders hebben in drie sessies met elkaar gesproken over een energiemix voor Winterswijk. Om te komen tot de energiemix is onder meer gebruik gemaakt van het inhoudelijk onderzoek 'Passende energiemix voor een energieneutraal Winterswijk 2030'. Het resultaat van de energietafel is een advies aan het college. Dit advies is als bijlage toegevoegd.

Ad 2

Op basis van het inhoudelijke onderzoek en het advies van de energietafel is een energiemix voor de gemeente Winterswijk opgesteld.

- a) Om de bebouwde omgeving energieneutraal te krijgen dient de benodigde energie voor onder meer verwarming, verlichting en machines in de vorm van elektriciteit te worden opgewerkt. Andere vormen van beschikbare energie zoals uit gas en olie, maar ook het stoken van organisch materiaal, zijn niet duurzaam. Er is binnen de gemeente Winterswijk zeer beperkt restwarmte (bijvoorbeeld van de industrie) aanwezig voor collectieve verwarming. De inzet van biogas en geothermie zijn economisch en maatschappelijk onzeker. Voor biogas zie onder d.

Het elektrificeren van woningen is niet eenvoudig. De meeste woningen zijn op het gas aangesloten. Alle woningen zullen van het gas af moeten. Dit vraagt om een grote investering.

- b) Energie dat wordt bespaart, hoeft niet te worden opgewekt. Er zijn volop kansen om op energie te besparen. De potentie om te besparen op het energiegebruik ligt rond de 35%.

Om besparing te bereiken zijn belangrijke aanpassingen en forse ingrepen nodig aan woningen, bedrijven en andere gebouwen en installaties. 12.000 woningen, waarvan

11.000 particulier veelal individueel zullen moeten aangesproken. Voor woningen lijkt een wijkgerichte aanpak en individuele benadering gericht op stimuleren, voorlichting en ondersteuning passend. Voor bedrijven, sportverenigingen, VVE's etc. lijkt een doelgroepgerichte aanpak kansrijk. Om de benodigde besparing te kunnen realiseren zal flink moeten worden geïnvesteerd. Hiervoor is soms financiële ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld omdat voorfinanciering niet (altijd) door individuele eigenaren of huurders is op te brengen.

- c) Zonne-energie is voor Winterswijk het meest kansrijk. Er is veel ruimte voor zonne-energie op de beschikbare daken. De stroom wordt dan veelal daar opgewerkt waar het ook nodig is. Zonnepanelen kunnen gemonteerd worden op bestaande bouwwerken en biedt mede daardoor een aantrekkelijk economisch rendement voor huisbezitters en huurders. Naast zon op daken zijn ook zonneparken noodzakelijk. Op dit moment kan niet worden vastgesteld hoeveel hectare zonneparken dat zal moeten zijn. Dit hangt af van de uiteindelijke vraag naar elektriciteit in 2030 en de dan beschikbare alternatieven voor stroomlevering. Ook het rendement van zonnepanelen zijn daarop van invloed. Op basis van volledig elektrificeren, wordt verwacht dat de komende 12 jaar (economische levensduur zonnepanelen is 20 jaar) meer dan 100 hectare nodig is.

Alleen inzet op zonne-energie betekent dat er sprake zal zijn van piekbelasting bij veel zon en een te kort aan energie op momenten dat de zon niet schijnt. Ook kent het huidige elektriciteitsnetwerk zijn beperkingen. Voor een betrouwbaar energiesysteem zal gezocht moeten worden naar manieren om energie op te slaan dan wel zonne-energie te combineren met andere vormen van duurzame energie.

- d) Er is veel onduidelijk over de economische en maatschappelijke gevolgen van biogas. Ook zijn er twijfels over de mate waarin biogas duurzaam is. Dit maakt biogas nu niet geschikt als duurzame energiebron.
- e) De bebouwde omgeving is voor een zeer groot deel in bezit van particulieren. Het realiseren van de energietransitie vraagt om een aanpak dat hiermee rekening houdt. Voor alle doelgroepen geldt dat stimuleren en ondersteuning van energiebesparing en het toepassen van duurzame energie nodig is. Belangrijk daarbij is de inzet op bewustwording, voorlichting en waar nodig de financiële ondersteuning. Voor het energieneutraal maken van woningen is een wijkgerichte aanpak zeer geschikt. Daarbij kan aangesloten worden op de inspanningen op onderhoud en leefbaarheid van gebouwen en omgeving. Voor bedrijven, instellingen en verenigingen (bijv. sport) lijkt een doelgroepgerichte en individuele aanpak passend.

Het wijk- en doelgroepgerichte aanpak vergt intensieve samenwerking. Samenwerking binnen de gemeentelijke afdelingen en met en tussen eigenaren en huurders van woningen, bedrijven en overige gebouwen en objecten. Er zal dus een gemeenschappelijk inspanning worden gevraagd waarbij over niet alleen wordt gekeken naar het eigen belang op korte termijn, maar ook naar het algemeen belang op langere termijn. Het gesprek met en tussen de stakeholders van de energietafel is een voorbeeld van goede samenwerking.

- f) Het is belangrijk de duurzame energiebronnen in te zetten die het best passen bij Winterswijk. Zonne-energie is een goed bruikbare alternatieve energiebron. De toepasbaarheid en wenselijkheid van geothermie en biogas zijn nog te onzeker. Er zal onderzoek worden gedaan naar mogelijkheden van geothermie en biogas. De bedoeling is de resultaten van dit onderzoek voor de zomer van 2018 te presenteren.

Niet elk gebied heeft dezelfde fysieke en sociale kenmerken. Deze kenmerken bepalen voor een belangrijk deel welke duurzame energiebronnen mogelijk en wenselijk zijn. Er zal moeten worden gekeken naar de fysieke en sociale kenmerken van Winterswijk (en omgeving) om te kunnen bepalen welke bronnen redelijkerwijs

kunnen worden ingezet.

- g) De energiemix maakt keuzes. Deze keuzes moeten worden vertaald naar een uitvoeringsagenda voor de korte (5 jaar) en langere termijn. De uitvoeringsagenda bouwt voort op de in 2017 opgestelde lijst met activiteiten. De op te stellen agenda geeft een overzicht van acties met een tijdsplan. Deze uitvoeringsagenda maakt ook onderdeel uit van het systeem voor het meten van resultaten. Daarbij is ook aandacht voor de nul-situatie.

Ad 3

Er wordt niet gewacht op een uitvoeringsagenda. Er is al lang gestart met de energietransitie. Kansen worden benut om in bestaande en nieuwe processen energieneutraal denken en handelen te verwerken. Tempo in het verduurzamen van woningen en andere gebouwen is cruciaal, alsmede de opwek van zonne-energie mogelijk te maken. Daar kan ook snel mee begonnen worden. Draagvlak en middelen zijn aanwezig en de techniek is financieel en technisch gewoon haalbaar.

Ad 4

Het continueren van de Energietafel zien wij als een succesfactor. De Energietafel wil blijvend een bijdrage en inspanning leveren om Winterswijk Energieneutraal te maken: gevraagd en ongevraagd adviseren, meewerken aan de uitwerking van de thema's, kennis en netwerk inbrengen én de achterban mobiliseren. Er is wil, kennis en verantwoordelijkheidsgevoel bij de Energietafel. Dialoog over inhoud en samenwerking aan de voorkant in plaats van (alleen) inspraak in de politieke arena bij besluitvorming is tot op heden goed bevallen en leidt tot positieve resultaten. De individuele maat, motiveren en stimuleren van de woning- en bedrijvengerechtigden is cruciaal. De Energietafel kan ook op dit punt veel doen en we adviseren van dat aanbod gebruik te maken.

Bovenstaande aanpak gaat ervan uit dat het mogelijk is om tot 2030 1.000 woningen per jaar te verduurzamen, besparen en geschikt te maken voor elektrische verwarming als vervanger van aardgas. Dit is 6 keer meer dan de landelijke doelstelling en dan landelijk gerealiseerd wordt. Dat vergt dus een zeer forse inspanning.

Mocht dit tempo niet gehaald worden, dan doet zich een scenario voor waarbij de te onderzoeken alternatieven waarvan de haalbaarheid en wenselijkheid nog onduidelijk zijn (geothermie, biogas e.d.) afgewogen moeten worden tegen de ambitie om 2030 energieneutraal te zijn. Dit moment is pas aan de orde als er inzicht komt in het mogelijke tempo van de verduurzaming van de woningen.

Financiële aspecten/risico's

Bij de meerjarenbegroting 2018-2021 is een verruiming van het budget voor duurzaamheid opgenomen. Met daarin ook middelen voor o.a. externe onderzoeken en extra formatieve inzet. Vooralsnog verwachten wij dat we met deze middelen in 2018 de volgende stappen naar Energieneutraliteit kunnen maken.

Als gemeente moeten we slim als regisseur optreden, en zijn we ons bewust van het feit dat wij één van de partijen en niet dé partij is in de energietransitie. We moeten dus goed luisteren naar, samenwerken met en ruimte geven aan de partners die het werk 'echt moeten doen': woningeigenaren, bedrijven, netbeheerder, et cetera. Middelen voor de Energietafel zijn nog niet opgenomen.

Om de Energietafel te kunnen faciliteren in haar rol vragen wij u bij de eerste financiële prognose 2018 € 5.000 werkbudget beschikbaar te stellen.

Juridische aspecten/wet- en regelgeving

Niet van toepassing.

Communicatie/betrokkenenparagraaf

Er heeft een dialoog met de samenleving plaatsgevonden. Deze dialoog liep langs 3 sporen:

1. Start campagne bewustwording
2. Brasserie (inloopavond voor geïnteresseerden)
3. Energietafel (3 bijeenkomsten uitmondend in een advies)

Ad 1. Start campagne bewustwording

Met behulp van foto- en videomateriaal is een eerste start gemaakt met een campagne om Winterswijk bewuster te maken van het thema energieneutraliteit. Daarbij is nadrukkelijk al gebruik gemaakt van het advies van de Energietafel om het thema positief en toegankelijk te maken door de boodschap 'een menselijke maat' te geven, te laten zien 'wat en dat er nu al kan' en de macro-cijfers niet op de voorgrond te zetten.

Ad 2. Brasserie

Op 27 september is er inloopbijeenkomst geweest in het Gerrit Komrij college over het thema energieneutraliteit. De Brasserie is redelijk bezocht (100 tot 150 bezoekers). Het programma is – mede op basis advies van de Energietafel - gericht op het individu en minder op het macro-verhaal van Winterswijk Energieneutraal.

Veel bezoekers kwamen om concreet advies en kennis te halen over wat 'zij zelf zouden kunnen doen met hun woning'. Hier bleek ook de behoefte vooral te liggen.

Ad 3. De Energietafel

De Energietafel was samengesteld uit ruim 20 stakeholders en experts. Het advies van de Energietafel is bijgevoegd als bijlage 2. Daarin is ook ingegaan hoe het proces is verlopen.

De kwartiermaker van de Energietafel – Hans Bax – vat het verloop van het proces als volgt samen:

'Er is veel verantwoordelijkheidsgevoel bij de Energietafel. De bijeenkomsten zijn goed verlopen. Men heeft goed naar elkaar geluisterd. En er is enorm veel kennis aanwezig. Dat allemaal heeft geleid tot een advies van de Energietafel dat unaniem, duidelijk en concreet is.'

Vervolgprocedure/evaluatie

Niet van toepassing.

Winterswijk, 14 november 2017,
Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

de secretaris,

drs. A. Oortgiesen

de burgemeester,

B.J.J. Bengevoord

Bevindingen van de commissie Ruimte. Vergadering d.d. 6 december 2017.

Wethouder Gommers reageert op vragen en opmerkingen vanuit de WB-, CDA-, VVD-, PvdA-SP- en D66-fractie. Het voorstel wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de raad.